

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๒๔ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. อะไรจัดเป็นวาก ๑ แบ่งเป็นเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ จงเขียนวิภัติภูมิหมวดลัตตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ๑ (๒๕๖๑)
๒. วิภัติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร ๑ จัดเป็นกี่หมวด ๑ อะไรบ้าง ๑ (๒๕๖๐)
๓. วตฺตมานา บอกกาลอะไร ๑ แปลว่าอย่างไร ๑ จงเขียนวิภัติอาขยาตหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ๑ (๒๕๖๐/๒)
๔. ในอาขยาตแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร ๑ จงเขียนวิภัติภูมิหมวดอษัตตนี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ๑ (๒๕๖๑/๒)
๕. คัมภ์เช่นไร ชื่อว่าภณสาธนะ ๑ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย
- ก. วิชาเนติ สีเลนาติ วิญญู ๑
- ข. ทุกฺเคน รกฺขียติติ ทฺรุษํ ๑ (๒๕๖๐)
๖. กิริยาภิတ် คือ รุณฺโณ, ปมฺชฺช แปลว่าอย่างไร ๑ สำเร็จรูปมาจากอะไร ๑ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย
- ก. หิตํ กโรตฺติติ หิตกฺกโร ๑
- ข. ทฺสฺสติ เตนาติ โทโส ๑ (๒๕๖๐/๒)
๗. กิริยาภิတ် คือ ตินฺโน, ปคฺคยฺห แปลว่าอย่างไร ๑ สำเร็จรูปมาจากอะไร ๑ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย ๑
- ก. หิตํ กโรตฺติติ หิตกฺกโร ๑
- ข. สรติ เอตายาติ สติ ๑ (๒๕๖๑)
๘. ปัจจัยในกิริยาภิတ် แบ่งเป็นกี่พวก ๑ อะไรบ้าง ๑ ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร ๑ กตฺตา ลงปัจจัยอะไร ๑ เป็นรูปและสาธนะอะไร ๑ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ๑ (๒๕๖๑/๒)

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒๓ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. **ตอบ** กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ (ปัจจัย) จัดเป็นวาก ๗
(วากนั้น) แบ่งเป็น ๕ คือ กัตตวาก ๑ กัมมวาก ๑ ภาววาก ๑ เหตุกัตตวาก ๑ เหตุกัมมวาก
๑ ๗

ได้เขียนวิภัติหมวดลัตตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบท ดังนี้

ลัตตมี (ปรัสสบท)

	เอก.	พหู.
ป.	เอยฺย	เอยฺยํ
ม.	เอยฺยาลิ	เอยฺยาล
อุ.	เอยฺยามิ	เอยฺยาม

๒. **ตอบ** ชาติ นั้น วิภัติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ ๗
(วิภัติอาขยาตนั้น) จัดเป็น ๘ หมวด คือ

๑. หมวด **วตฺตมานา**, ๒. หมวด **ปญฺจมี**, ๓. หมวด **ลัตตมี**,
๔. หมวด **ปโรฺกษา**, ๕. หมวด **หิยตฺตนิ**, ๖. หมวด **อชฺชตฺตนิ**,
๗. หมวด **ภวิสฺสนฺติ**, ๘. หมวด **กาลาติปตฺติ** ๗

๓. **ตอบ** **วตฺตมานา** บอกปัจจุบันกาล ๗ ปัจจุบันแท้ แปลว่า “อยู่”, ปัจจุบันใกล้เคียงดีด แปลว่า “ยอม”, ปัจจุบัน
ใกล้เคียงคต แปลว่า “จะ” ๗

ได้เขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทดังนี้

ปัญจมี (ปรัสสบท)

	เอก.	พหู.
ป.	ตุ	อนฺตุ
ม.	หิ	ถ
อุ.	มิ	ม

๔. **ตอบ** ในอาขยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ กาล คือ

- กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะข้างหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล ๑
กาลที่ล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๑
กาลที่ยังไม่มาถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ ๗

จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยวิภัติทั้ง ๘ หมวด ๗

ได้เขียนวิภัติหมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท มาดังนี้

อชชตฺตนิ (ปรัสสบท)

	เอก.	พหู.
--	------	------

ป.	อิ	อุ
ม.	โอ	ตุ
อ.	อี	มหา

๕. **ตอบ** ผู้ทำ ๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า **พณฺณ** วัตถุเป็นเครื่องผูก **ปหฺรณ** วัตถุเป็นเครื่องประหาร **วิขุณฺณ** วัตถุเป็นเครื่องไซ้ ชื่อว่า กรณสาธนะ ฯ
- ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้
- ก. **วิชานาติ สีเลนาติ วิญญ**
 (ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้วิเศษโดยปกติ,
รู ปัจจัย, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสลิละ ฯ
- ข. **ทุกฺเขน รกฺขียตฺติ ทฺรภฺข**
 (จิตใด) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก,
ข ปัจจัย, เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฯ

๖. **ตอบ** **รฺนฺโน** แปลว่า ร้องไห้แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก **รฺห** ชาติ ในความร้องไห้, **ต** ปัจจัย ชาติมี **ห** เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง **ต** เป็น **นฺน** แล้วลบที่สุดชาติ ฯ
- ปมฺชฺช** แปลว่า ประมาทแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก **ป** บทหน้า, **มฺห** ชาติ ในความประมาท, **ตฺนาทิ** ปัจจัย แปลง **ตฺนาทิ** ปัจจัย เป็น **ย** เอา **ย** กับที่สุดชาติ เป็น **ชฺช** ฯ
- ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้
- ก. **หิตํ กโรตฺติติ หิตกฺโร**
 (ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล,
อ ปัจจัย, กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ฯ
- ข. **ทฺสฺสติ เตนาติ โทโส**
 (ชน) ย่อมประทุษร้าย (ด้วยกิเลส) นั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน),
ณ ปัจจัย, กัตตุรูป กรณสาธนะ ฯ

๗. **ตอบ** **ติณฺโณ** แปลว่า ข้ามแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก **ตร** ชาติ ในความข้าม, **ต** ปัจจัย ชาติมี **ร** เป็นที่สุด อยู่ หน้า แปลง **ต** เป็น **ณฺณ** แล้วลบที่สุดชาติ (**อิ** อาคม) ฯ
- ปคฺคยฺห** แปลว่า ประคองแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก **ป** บทหน้า, **คห** ชาติ ในความประคอง, **ตฺนาทิ** ปัจจัย คือ **ตฺน ตฺวา ตฺวาน** อุปสัคอยู่หน้าแปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น **ย** ชาติมี **ห** เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง **ย** กับที่สุดชาติเป็น **ยฺห** ฯ
- ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้
- ก. **หิตํ กโรตฺติติ หิตกฺโร**
 (ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล,
อ ปัจจัย, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ฯ
- ข. **สฺรติ เอตายาติ สติ**
 (ชน) ย่อมระลึก (ด้วยธรรมชาติ) นั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน),

ติ ปัจจัย, กัตตุรูป กรณสาธนะ ฯ

๘. ตอบ จัยไนกิริยาภิตรก์ แบ่งเป็น ๓ พวก คือ

กิตปัจจัย อย่างนี้ **อนต ตวนตุ ตาวี**

กิจจปัจจย อย่างนี้ อนีเย ตพฺพ

กิตติกิจปัจจุัย อย่างนี้ **มาน** **ต** **ตุน** **ตฺวา** **ตฺวาน**

(ปัจจัยในกริยาากิตร์ ทั้ง ๓ พวกนั้น)

อนาคต **บอกปัจจุบันกาล**

ตวนตุ ตาวี ต ตุน ตฺวา ตฺวาน บอกอดีตกาล

อนิย ตพพ บอกความจำเป็น ฯ

๒ได้เขียนรูปวิเคราะห์ของ กตฺตา พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสถานะ มาดังนี้

กตตะ ลง **ตุ** ปัจจัย, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ฯ วิเคราะห์ว่า

กโรตีติ กตุตา ฯ

หรือเป็นกัณฑ์รูป กัณฑ์สาธนะ ลงในอรรถแห่งตัลลิสละ ฯ วิเคราะห์ว่า

กโรติ สีเลนาติ กตฺตา ฯ

.....

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ข้อเสนอแนะการตอบปัญหา

ในการเฉลยปัญหาไวยากรณ์นี้ ผู้เฉลยเลือกใช้รูปแบบ “การตอบแบบทวนคำถาม” กล่าวคือ การนำข้อความในคำถามมาเรียบเรียงเป็นประโยคคำตอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนตอบที่ชัดเจน สุภาพ และลดความผิดพลาดในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการสอบวัดผลธรรม-บาลีสนามหลวง โดยมีหลักการง่าย ๆ คือ “ถามอย่างไร ตอบอย่างนั้น” และเมื่อถาม “จง...” ให้ตอบ “ได้...”

ทั้งนี้ ไม่ควรใช้รูปแบบการตอบแบบเจาะจง (ตอบสั้น) เพราะจะทำให้คำตอบดูห้วน ไม่สุภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจนว่ากำลังตอบในประเด็นใด ซึ่งอาจสร้างความลำบากให้แก่กรรมการในการพิจารณาคะแนนได้